

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

SAMULAŞ A.Ş. (SAMSUN PROJE ULAŞIM A.Ş.)

2022 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2023

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	5
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	6
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	6
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	6
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	8
7. DENETİM BULGULARI	8

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Yapısı	3
Tablo 2: Parasal Limitin Altında Kalmak Amacıyla Kısımlara Bölünerek Doğrudan Temin Usulü İle Gerçekleştirilen İşler Listesi	13

KISALTMALAR

SAMULAŞ A.Ş. : Samsun Proje Ulaşım İmar İnşaat Yatırım San. ve Tic. A.Ş.

SGK : Sosyal Güvenlik Kurumu

KDV : Katma Değer Vergisi

EKAP : Elektronik Kamu Alımları Platformu

OTTS : Otomatik Taşıt Tanıma Sistemi

BOBİ-FRS : Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı

UKOME : Ulaşım Koordinasyon Merkezi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. 4734 sayılı Kanun'unda Düzenlenen İstisna Kapsamına Girmeyen Samsun Raylı Sistem Hattı Düzeltici Taşlama İşinin Bu Kapsamda Gerçekleştirilmesi
2. Şirketin Envanterinde Bulunan Otobüslerin Büyükşehir Belediyesine Hibe Edilmesi
3. Doğrudan Teminle Yapılan Alımlarda Hatalı Uygulamalar Bulunması
4. İstisna Kapsamında Yapılacak Alımlar İçin Usul ve Esasların Belirlenmemesi
5. İşçilerin Yıllık İzinlerinin Kanuna Uygun Şekilde Kullanılmaması
6. KDV Beyannameleri İle Beyan Edilmiş Olan Katma Değer Vergisi Tutarlarının İlgili Olduğu Vergi Dairesine Ödenmemesi
7. Kira Gelirlerinin Muhasebe Kaydının Hatalı Yapılması
8. Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Ödemelerde Vergi Borcu Sorgulaması Yapılmaması
9. Muhtasar Beyannameleri İle Beyan Edilmiş Olan Vergilerin İlgili Olduğu Vergi Dairesine Ödenmemesi
10. Mülkiyeti Şirkete Ait Arsanın Cins Değişikliği İşlemlerinin Yapılmaması
11. SGK Primlerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna Ödenmemesi
12. Şirket Bütçesinin Hazırlanmaması
13. Şirket Mevduatının Kamu Bankalarında Değerlendirilmemesi
14. Şirketin Samsun Büyükşehir Belediyesinden Olan Ticari Alacaklarının Tahsil Edilmemesi
15. Vadesinde Tahsil Edilemeyen Alacaklar İçin Yıl Sonunda Faiz Tahakkuk Ettirilmemesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

SAMULAŞ A.Ş., Samsun Büyükşehir Belediyesince 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesi ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 70'inci maddesine göre Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin bağlı ortaklığı olarak kurulmuştur.

Türk hukukunda şirketlere ilişkin düzenlemeler genel olarak Türk Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu ve Türk Medeni Kanunu'nda yer almaktadır.

Bir anonim şirketin sermaye ve ortaklık yapısı ve ticari işlerinin detayları Türk Ticaret Kanunu ve ikincil mevzuatında, üçüncü kişilerle olan borç ilişkileri Türk Borçlar Kanunu'nda ve tüzel kişiliği ile ilgili hususlar Türk Medeni Kanunu'nda düzenlenmiştir.

Anonim şirketler kâr amacıyla kurulan ve vergisel yükümlülükleri olan tüzel kişiliklerdir. Bu nedenle; SAMULAŞ A.Ş. Vergi Kanunları ve bunlara ilişkin yürürlükte olan ikincil mevzuata da tabidir.

Öte yandan; SAMULAŞ A.Ş. Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin bağlı ortaklığı ile kurulmuş bir anonim şirket olduğundan 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 4046 Sayılı Özelleştirme Kanunu, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na da tabi bulunmaktadır.

SAMULAŞ A.Ş.'nin temel amacı, toplu ulaşım hizmetlerini sunmaktır. Şirket, Samsun'da şehir içi toplu ulaşım alanında faaliyet göstermek amacıyla, Samsun Büyükşehir Belediyesinin bağlı ortaklığı şeklinde 11.09.2009 tarih ve 257 sayılı Büyükşehir Belediye Meclisi Kararı'na istinaden Bakanlar Kurulunun 11.11.2009 tarih ve 2009/15739 Sayılı Kararı ile verilen izinle kurulmuştur. Şirket esas sözleşmesi 17.01.2018 ve 07.11.2019 tarihlerinde güncellenmiştir.

Şirketin amacı ve faaliyet alanı, gerekli konularda ilgili mercilerden izin almak şartıyla, raylı ve raysız yer altı ve yer üstü her türlü kara, deniz, hava, göl taşımacılığı hizmetlerini yapmak, yaptırmak, işletmek ve işletirmek veya bu hizmetlere katkıda bulunmak, bu amaca ulaşmak için ulaşım ve toplu taşıma işlerini yapmak, yaptırmak, açık ve kapalı otopark yerleri, alt ve üst geçitleri yapmak, yaptırmak, işletmek ve işletirmek, teleferik ve Samsun'da entegre bilet sistemi, işletimi faaliyetlerini yürütmektir. Bu nedenle Şirketin ana geliri, tramvay ve

teleferik biletleri satışından elde etmiş olduğu gelirleridir. Bunun yanında gayrimenkullerden sağlanan kira gelirleri ve otopark gelirleri de şirketin önemli gelir kalemleri arasında yer almaktadır.

Şirket bu amaç ve konuları gerçekleştirmek için; alacakları için menkul ve gayrimenkul her türlü teminatı alabilir, ipotek verebilir. Şirket Esas Sözleşme'de açıklanan faaliyet ve girişimlerinde gereken kararları verir. Şirket hükmi şahsın her çeşit kaza mercilerinde davalı ve davacı olarak temsil eder. Şirket amacıyla doğrudan doğruya ve dolayısıyla ilgili bütün muameleleri takip eder, anlaşmaları hazırlar, akdeder, işbu anlaşma akitleri icabında fesheder, tadil eder, ifa ve intaç eder, infazını ve intacını talep eder, şirketin menkul, gayrimenkul, gayri maddi bir cümle iktisadi kıymet ifade eden, hak eden, hak konuları üzerinde her şekilde tasarruf eder ve şirket namına bu konulardaki haklarını iktisap eder. Şirket alacaklarını tahsil eder ve bu meydana sulh, ibra ve konkordato yapabilir ve tahkime gidebilir.

Şirketin amacı ile ilgili anlaşmaları hazırlama, yapma ve uygulama, şirketin para, menkul ve gayrimenkullerini yönetme, gerektiğinde kiraya verme, üzerinde ipotek ve rehin tesis etme, şirketin amacına uygun işler için genel kuruldan karar almaya lüzum kalmaksızın şirket adına menkul ve gayrimenkul alma, kiralama ve ikinci şahıslardan şirket yararına ipotek ve rehin alma ve bunları kaldırma faaliyetlerinde bulunabilir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

SAMULAŞ A.Ş. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda kurulmuş bir anonim şirkettir. Dolayısıyla, yönetim kurulu tarafından temsil ve idare olunur. Yönetim kurulu üyeliğine ancak gerçek kişiler seçilebilir. Pay sahibi olan bir tüzel kişi yönetim kurulu üyesi olamaz. Ancak, tüzel kişinin temsilcisi olan gerçek kişiler yönetim kurulu üyesi olarak seçilebilir. Yönetim kurulu niteliği gereği sürekli bir organdır. Anonim şirket yönetim kurulu; ortakların sermayelerinin korunması ve değerlendirilmesini, şirket alacaklılarının da alacaklarını emanet ettikleri, idare ve temsile yetkili bir organdır. Yönetim kurulu, anonim ortaklığın kanunla öngörülmesi zaruri bir organdır. Şirketin Yönetim Kurulu 18.03.2022 tarihli Genel Kurul Kararı ile seçilmiş olup, tüzel kişi ortaklığını temsilen 6 üyeden oluşmaktadır.

Şirketin idari birimleri; Genel Müdür, İdari ve Mali İşler Direktörü, İşletmeler Direktörü, Teknik İşler Direktörü'nden oluşmaktadır. Genel Müdür, 02.02.2022 tarihinde görevine atanmıştır. Direktörlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları yönetim kurulu kararı ile olmaktadır.

14.01.2022 tarihinde Otobüs işletmesi Belediye Meclisi kararı ile Ulaşım Daire Başkanlığına, personeli de Anakent Turizm Ticaret AŞ'ye devredilmiştir. Şehir içi toplu ulaşım bilet fiyatları UKOME tarafından belirlenmektedir. Şirkette çalışan personel sayısı, 31.12.2022 tarihi itibarıyla 349'dur. Çalışan personel 4857 sayılı İş Kanunu'na tabidir.

Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin bağlı ortaklığı şeklinde 11.09.2009 tarih ve 257 sayılı Büyükşehir Belediye Meclisi Kararı'na istinaden Bakanlar Kurulu'nun 11.11.2009 tarih 2009/15739 sayılı Kararı ile verilen izinle kurulmuş olan SAMULAŞ A.Ş.'nin % 99,365 hissesi Samsun Büyükşehir Belediyesi'ne, % 0,0635'lik hissesi ise Samsun Anakent Turizm Ticaret Anonim Şirketi'ne aittir. Şirketin pay sahibi olduğu şirket, doğrudan veya dolaylı olarak sahip oldukları ortaklık bulunmamaktadır.

Öte yandan Şirket, vergisel işlemleri ve yükümlülükleri bakımından T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın, Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda yürüttüğü iş ve işlemler açısından ise T.C. Ticaret Bakanlığı'nın denetimine tabi bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

SAMULAŞ A.Ş ana ortağı Samsun Büyükşehir Belediyesi olan bir belediye iktisadi teşekkülüdür. Şirketin nominal sermaye tutarı 160.000.000,00 Türk Lirası olup sermayesinin 158.984.000 TL'si ödenmiştir. Samsun Büyükşehir Belediyesi, şirketin % 99,365 oranındaki hissesine sahiptir. Şirketin 31.12.2022 tarihi itibarıyla sermaye ve hisse yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı, Soyadı/Unvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Payı (%)
Samsun Büyükşehir Belediyesi	158.984.000	% 99,365
Samsun Anakent Turizm Ticaret Limited Şirketi	16.000	% 0,0635
Toplam	160.000.000	100

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Şirketin Muhasebe Sistemi

6102 sayılı Kanun'da; Kanun'a tabi gerçek ve tüzel kişilerin, 213 sayılı Vergi Usul

---

Kanunu'nun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümleri ile aynı Kanun'un 175'inci ve mükerrer 257'nci maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu yetkiye istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği 26.12.1992 tarihinde yayımlanmış ve 01.01.1994 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Şirketin tabi olduğu muhasebe sistemi (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde yer alan Tekdüzen Hesap Planıdır.

Şirket, muhasebe kayıtlarını 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ilkelerine uygun şekilde ve 7/A seçeneğine göre tutmaktadır. 7/A seçeneğinde, giderler yapıldıkları anda ilgili defter-i kebir hesaplarına fonksiyon esasına göre kaydedilmekte, söz konusu giderler aynı zamanda yardımcı defterlerde hem çeşit esasına hem de ilgili gider yerlerine göre izlenmektedir.

1.4.2. Şirketin Raporlama Sistemi

Anonim şirketin finansal tabloları hakkındaki hükümlere 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmiştir.

“ ...

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 397 nci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca bağımsız denetime tabi olacak işletmeleri belirleme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir. 2018/11597 sayılı BKK'da (ve söz konusu kararın yerini alan 30.11.2022 tarihli 2022/6434 sayılı Cumhurbaşkanı Kararında) bağımsız denetime tabi olacak şirketlere ilişkin ölçütler belirlenmiştir. SAMULAŞ Anonim Şirketi bu kapsamda bağımsız denetime tabidir.

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından alınan ve 19.09.2018 tarih 30540 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kurul Kararına göre bağımsız denetime tabi olup TFRS'yi uygulama zorunluluğu bulunmayan işletmelerin münferit ve konsolide finansal tablolarının hazırlanmasında BOBİ FRS'nin uygulanmasına; ancak söz konusu kurum, kuruluş ve işletmelerin isteğe bağlı olarak TFRS'leri uygulayabileceğine karar verilmiştir. Bu minvalde SAMULAŞ AŞ, bağımsız denetime tabi olup BOBİ FRS / TFRS'de öngörülen finansal tabloları (Finansal Durum Tablosu, Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu, Özkaynak Değişim Tablosu ve Nakit Akış Tablosu) hazırlamaktadır.”

1.4.3. Şirket Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci ve 8'inci maddesi gereğince, hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden;

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Finansal durum tablosu (bilanço)
- Gelir Tablosu veya Kar/Zarar Tablosu,
- Banka mevcudu tespit tutanağı,
- Alınan çekler sayım tutanağı,
- Menkul kıymet ve varlıklar sayım tutanağı,
- Teminat mektupları sayım tutanağı,
- Değerli kâğıtlar sayım tutanağı,
- Kasa sayım tutanağı denetime sunulmuştur.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan finansal durum tablosu (bilanço) ve gelir tablosuna (kar/zarar tablosuna) verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

---

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Türk Ticaret Kanunu şirketlerin sahip olması gereken iç kontrol sistemleri konusunda açık bir düzenleme getirmemektedir. İç kontrol sisteminde açık bir atıf bulunmamakla birlikte Kanun'un "Risklerin erken saptanması ve Giderilmesi"ni düzenleyen 378'inci maddesinin

gerekçesinde şirketin varlığı ve gelişimini tehlikeye düşürecek olan sebeplerin erken teşhisi için önlemler alınması ve risklerin yönetilmesi amacıyla, denetim komiteleri kurma ve çalıştırma yükümlülüğünü yönetim kuruluna vermiştir.

Kanunun 375'inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen; "Muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal plânlama için gerekli düzenin kurulması" yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri arasında yer almaktadır. Bu hükmün gerekçesi incelendiğinde ise etkin bir iç kontrol sisteminin unsurlarını içerdiğini söyleyebiliriz. Kanunun gerekçesinde, mali denetim düzeninin kurulması, şirketin iş ve işlemlerinin denetlenmesine ilişkin etkin bir iç kontrol sistemi kurulması olarak anlaşılabilir. Maddenin gerekçesinde, "Şirket hangi büyüklükte olursa olsun şirkette, muhasebeden tamamen bağımsız, uzmanlardan oluşan, etkin bir iç denetim örgütüne gereksinim vardır. Bir anonim şirketin denetimi sadece bir bağımsız dış denetim kuruluşuna bırakılamaz." ifadesi mevcuttur.

Gerekçeden ve yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere Belediye şirketlerinde iç denetim sisteminin kurulması gerekmektedir. İç denetimin sisteminin kurulup verimli çalışabilmesi ancak iyi tasarlanmış bir iç kontrol sistemi ile mümkün olmaktadır.

Şirket tarafından iç kontrol sistemi ve ön mali kontrol sistemi oluşturulmamıştır. Ayrıca hassas görevlere ilişkin herhangi bir prosedür belirlenmemiş, Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamış, İç Kontrol İzleme Ve Yönlendirme Kurulu oluşturulmamış, herhangi bir kurumsal risk belirleme çalışması yapılmamıştır. Kamu görevlileri etik davranış ilkeleri ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışması yapılmamıştır.

Organizasyon şemasını belirlemek adına daha önce bir çalışma yapılmamıştır; fakat yönetim değişikliğinden sonra yeni bir organizasyon şeması oluşturulmak istenmiş ve bu kapsamda da çalışmalara başlanmıştır. Organizasyon şeması henüz nihai hale getirilmemiştir.

Şirket tarafından Stratejik plan ve performans programı hazırlanmamıştır. Şirket faaliyet raporuna ilişkin birtakım çalışmalar yapılmış, ancak söz konusu faaliyet raporu Şirket internet sitesinde yayınlanmamıştır.

Kamu İç Kontrol Standartları Tebliğinin 9'uncu maddesi gereğince; görevler ayrılığı ilkesini uygulamak üzere görev yetki ve sorumluluk ayrımını sağlayan herhangi bir düzenleme (İç yönerge vs.) yapılmamıştır.

Şirket tarafından iş akış süreçleri oluşturulmuş, İç Yönerge ile yönetim kurulu

üyelerinin yetkileri ve sınırları belirlenmiştir.

İç kontrol sisteminin kurulması ve etkin işletilmesi belediye şirketleri açısından önem arz etmektedir. Zayıf veya etkin işlemeyen bir iç kontrol yapısına sahip şirketlerde finansal kayıpların, yönetim sorunlarının olma olasılığı çok yüksektir. Bu tür olaylar işletmelerin faaliyetlerini sağlıklı biçimde sürdürebilmesini engellemektedir. Bu durumu önlemede ve işletmenin kurumsal yapısının gelişiminde iç kontrol sisteminin etkinleştirilmesi kritik öneme sahiptir. Kurumsal yönetim sürecinde ilerleme sağlanabilmesi için iç kontrol sisteminin etkinleştirilmesi gerekli olup bu süreçte en önemli sorumluluk şirket yönetimine düşmektedir. Dolayısıyla şirket yönetimi bu sürece çalışanlarını da dâhil ederek iç kontrol sisteminin etkin bir şekilde işleyişini sağlaması gerekmektedir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Samsun Proje Ulaşım İmar İnşaat Yat. San. ve Tic. A.Ş'nin 2022 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan, geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: 4734 sayılı Kanun'unda Düzenlenen İstisna Kapsamına Girmeyen Samsun Raylı Sistem Hattı Düzeltici Taşlama İşinin Bu Kapsamda Gerçekleştirilmesi

Samsun Raylı Sistem Hattı Düzeltici Taşlama İşinin temel ihale usulleri yerine 4734 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi uyarınca istisna kapsamında gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 2'nci maddesinde, belediyelerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları her çeşit kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketler Kanun kapsamına alınmıştır. Kanun'un 3'üncü maddesinde istisna olan alımlar belirlenmiş, maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde belediye şirketlerinin de içinde bulunduğu kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketler için özel düzenleme yapılmıştır. Söz konusu maddede, madde kapsamındakilerin ticarî ve sınaî faaliyetleri çerçevesinde; doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçlarının temini için belli parasal sınırlar dâhilinde yapacakları mal veya hizmet alımları ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç Kanun'dan istisna edilmiştir.

Bu madde kapsamındaki mal ve hizmetlerin neleri kapsadığına, mezkûr Kanun'un Geçici 4'üncü maddesi uyarınca ilgili kuruluşların talebi üzerine Kamu İhale Kurumu tarafından karar verilmektedir. Şirket tarafından çeşitli tarihlerde Kamu İhale Kurumuna bu kapsamda başvurular yapılmış ve hangi alımların istisna kapsamında olduğuna ilişkin belirlemenin yapılması talep edilmiştir. KİK'in 21.09.2022 tarih ve 2022/DK.D-334 sayılı Kararı'nda EK-2'de belirtilen mal ve hizmet alımlarının Kamu İhale Tebliği'nin 4.3'üncü maddesindeki; "...4,3,2,5 İstisna taleplerinde yer verilecek mal ve hizmetlerin, bu idarelerin ticari ve sınaî faaliyetleri çerçevesinde doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçların temini kapsamında makine-teçhizat, ilk madde ve malzeme (ilk madde, yardımcı madde, ana malzeme, diğer işletme malzemesi ve bunlara ilişkin yedekler) ve dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler gibi doğrudan denetim süreci ile ilgili sınırlı tutulması, ana faaliyetin bizzat kendisi olan nihai mal ve hizmetler için başvuruda bulunulmaması, üretim süreci ile ilgili olmayan ve bu idarelerin dışındaki diğer idarelerce de ihtiyaç duyulan üretimle dolaylı ilişkilendirilebilecek ve veya genel nitelikteki mal ve hizmet alımlarına taleplerde yer verilmemesi gerekmektedir..." hükmüne aykırı olduğu ve bu itibarla anılan Kanunun 3'üncü maddesinin (g) bendi uyarınca istisna kapsamında olmadığına karar verilmiştir.

Yapılan incelemede; Kamu İhale Kurulu'nun red kararına rağmen, Şirket tarafından

“Samsun Raylı Sistem Hattı Düzeltici Taşlama İşİ”nin 4734 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi uyarınca istisna kapsamında gerçekleştirildiği görülmüştür.

Şirket’in göndermiş olduğu cevapta; üniversite bölgesinde yapılan raylı sistem imalat hatalarından kaynaklı olarak bölgenin çok riskli olduğu ve ivedi olarak yapılması gerekliliğinden dolayı 2022 yılı eğitim dönemi başlamadan önce “Düzeltici ve Önleyici Ray Taşlama” işinin yapıldığı, teknik incelemeler doğrultusunda yapılacak işlerin devamı için özellikle “Düzeltici ve Önleyici Ray Taşlama” hizmet alımı için ayrıca Kamu İhale Kurumuna müracaat edildiği, söz konusu işe 09.09.2022 tarihinde başlanıldığı, Kamu İhale Kurumunun ise 21.09.2022 tarihinde başvuruyu cevaplandığı, "Düzeltici ve Önleyici Ray Taşlama" hizmet alımı işinin Kamu İhale Kurumunun 28.02.2011 tarihli 2011/DK-24 numaralı Kararı ile kabul edilen 4734 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi uyarınca istisna talep listesinde yer alan ulaşım yollarında ulaşım ve güvenliği sağlamaya yönelik hizmet kapsamında olduğu düşünülerek yapıldığı, ayrıca KİK tarafından söz konusu işi yapacak aracın kiralama hizmet alımının da istisna kapsamında olduğuna karar verildiği ifade edilmişse de; Şirket’in cevabında bahsettiği ulaşım yollarında ulaşım ve güvenliği sağlamaya yönelik hizmet alımına ve düzeltici ve önleyici ray taşlama aracı alımına ilişkin KİK kararlarının bulgu konusu edilen "Samsun Raylı Sistem Hattı Düzeltici Taşlama İşİ" ile ilgisi bulunmamaktadır. KİK’in 21.09.2022 tarih ve 2022/DK.D-334 sayılı Kararı’nda "Raylı Sistem Hattı Düzeltici Taşlama İşİ" nin 4734 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi uyarınca istisna kapsamında olmadığına karar verilmiştir. Kamu İhale Kurulu’nun red kararına rağmen, Şirket tarafından “Samsun Raylı Sistem Hattı Düzeltici Taşlama İşİ” 4734 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi uyarınca istisna kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Kamu İhale Kurulu’nca 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun İstisnalar başlıklı 3’üncü maddesinin (g) bendi kapsamında değerlendirilmeyen “Samsun Raylı Sistem Hattı Hattı Düzeltici Taşlama İşİ”nin Şirket tarafından bu kapsamda temin edilmesi, aynı Kanun’un 5’inci maddesindeki; ihalelerde saydamlık, rekabet, eşit muamele, güvenirlilik, kaynakların kullanımında verimlilik ilkelerine aykırılık teşkil etmektedir.

Sonuç olarak, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun “İstisnalar” başlıklı 3-g maddesi kapsamında yer almayan “Samsun Raylı Sistem Hattı Düzeltici Taşlama İşİ”nin, Kanun’un 5’inci maddesinde yer alan temel ilkelere uygun olarak ihaleye çıkılmak suretiyle temin edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Şirketin Envanterinde Bulunan Otobüslerin Büyükşehir Belediyesine Hibe Edilmesi

Şirket tarafından satın alınmış olan otobüslerin büyükşehir belediye meclisi kararı ile Samsun Büyükşehir Belediyesine hibe edildiği tespit edilmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 16 ve 18'inci maddesinde belirtildiği üzere, belediyeler tarafından ticari şekilde işletilmek üzere kurulan kuruluşlar da tacir sayılmaktadır. 6102 sayılı Kanun'a göre kurulan Samsun Proje Ulaşım İmar İnşaat Yatırım Sanayi ve Ticaret A.Ş.'de bu kapsamda bir tacir olup, her tacirin ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekmektedir.

Aynı Kanun'un "Özen ve bağlılık yükümü, rekabet yasağı" başlıklı 626'ncı maddesinde de müdürler ve yönetimle görevli kişilerin görevlerini tüm özeni göstererek yerine getirmesi gerektiği ve şirketin menfaatlerini, dürüstlük kuralı çerçevesinde, gözetmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18'inci maddesinde belediye meclisinin; belediyeye ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar vermeye yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

Her ne kadar, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75'inci maddesinde belediyelerin mahallî idareler ile merkezi idareye ait asli görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla gerekli aynı ihtiyaçları karşılayabileceği belirtilmişse de, belediyelerin doğrudan veya dolaylı olarak hisselerinin çoğunluğuna sahip olduğu belediye şirketleri için böyle bir durum söz konusu değildir.

Yapılan incelemede; Şirketin aktifinde kayıtlı toplam 9.258.347,09 TL tutarındaki 40 adet otobüsün, otobüs başına 1 TL iz bedeli karşılığında Samsun Büyükşehir Belediye Başkanlığına hibe edildiği görülmüştür.

Şirket'in göndermiş olduğu cevapta; İşletme envanterinde yer alan otobüslere ilişkin motorin fiyatları, vardiya sisteminden kaynaklı işçi maliyetlerindeki artış nedeniyle Şirket zararının karşılanamaması ve sürekli olarak sermaye artışının önüne geçilmesi için, Samsun Büyükşehir Belediye Meclisinin 15 Şubat 2022 tarih 70 nolu kararına istinaden şirket envanterinde kayıtlı 36 adet otobüsün 1 TL iz bedelle otobüslerin Samsun Büyükşehir Belediyesi'ne hibe edildiği, devredilen otobüslere ait bedelin belirlenmesi konusunda Şirket

Yönetim Kurulunun inisiyatifinin bulunmadığı ifade edilmişse de; 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun anılan hükümleri ve Şirket Ana Sözleşmesi'nin 9'uncu maddelerinde; Şirket Yönetim Kurulunun, Genel Kurulda karar almaya gerek kalmaksızın Şirket'in menkul ve gayrimenkullerini kiralama ve satmaya yetkili olduğu, ayrıca Şirket'i yönetmekle görevli olan kişilerin görevlerini basiretli bir iş adamı gibi hareket ederek ve tüm özeni göstererek yerine getirmekle mükellef olduğu hüküm altına alınmıştır.

Anılan mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere; belediye tüzel kişiliğinden ayrı bir tüzel kişiliğe sahip olan Şirket'in envanterinde olan otobüslerin büyükşehir belediye meclisi kararı ile Samsun Büyükşehir Belediyesine bedelsiz olarak verilmesi mümkün değildir. Ayrıca Şirket Yönetim Kurulunun Şirket'e ait menkul ve gayrimenkulleri kiralama ve satma yetkisi bulunmakta olup; söz konusu malları diğer kişi veya kurumlara hibe etme yetkisi ise bulunmamaktadır.

Belediye şirketleri, Türk Ticaret Kanunu'na tabi olarak faaliyetlerini gerçekleştiren ve kâr amacı güden kuruluşlardır. Bu nedenle Şirket'in menfaatine uygun olmayan her türlü eylemden kaçınılması ve basiretli bir tacir gibi hareket edilerek Şirket'in yönetilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Doğrudan Teminle Yapılan Alımlarda Hatalı Uygulamalar Bulunması

Hizmet alım işinin kısımlara bölünerek doğrudan temin yöntemi ile gerçekleştirildiği, parasal limitler dâhilinde doğrudan temin yöntemi ile gerçekleştirilen satın alma işlemlerinde yasaklılık kontrolü yapılmadığı, doğrudan temin yöntemiyle yapılan alımların EKAP'a kaydedilmediği tespit edilmiştir.

A) Hizmet Alım İşinin Kısımlara Bölünerek Doğrudan Temin Yöntemi ile Gerçekleştirilmesi

İhale usulleri ile yapılması gereken hizmet alımının parasal limitin altında kalacak şekilde kısımlara bölünerek doğrudan teminle yapıldığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinde idarelerin, bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu, bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulünün temel

usuller olduğu düzenlenmiştir.

Kanunda yer alan eşik değerler ve parasal limitlerin 01.02.2021 tarihinden itibaren uygulanması ile ilgili olarak, 26.01.2021 tarih ve 31376 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2021/1 numaralı Kamu İhale Tebliği’nde, büyükşehir belediyesi sınırı dahilinde bulunan idareler için doğrudan temin limiti 01.02.2021-31.01.2023 tarihleri arasında 218.395,00-TL olarak belirlenmiştir. Buna göre büyükşehir belediyesi sınırı dâhilinde bulunan idareler, 218.395,00-TL altındaki ihtiyaçlarını ilan yapmadan ve teminat almadan doğrudan temin yöntemi ile karşılayabilecektir.

4734 sayılı Kanun’un 19’uncu maddesine göre açık ihale usulü ile temini gereken ihtiyacın, Kanun’un 22’nci maddesinin (d) bendi için öngörülen parasal sınırların altında kalacak şekilde, adet bazında veya aynı ihale konusu içinde yer alabilecek nitelikteki mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin, kalemlere veya gruplara bölünmek suretiyle mezkûr Kanun’un 22’nci maddesinin (d) bendine göre temini, 4734 sayılı Kanun’un temel ilkelerine aykırılık teşkil etmektedir.

Yapılan incelemede, detayları aşağıdaki tabloda verilen hizmet alımının parasal limitin altında kalmak amacıyla kısımlara bölünerek 4734 sayılı Kanun’un 22’nci maddesinin (d) bendine göre doğrudan teminle yapıldığı görülmüştür.

Tablo 2: Parasal Limitin Altında Kalmak Amacıyla Kısımlara Bölünerek Doğrudan Temin Usulü İle Gerçekleştirilen İşler Listesi

İşin Konusu	İşin Bedeli (KDV Hariç) (TL)	Toplam Tutar (TL)
Araç Kiralama Hizmet Alımı	210.000,00	350.000,00
Araç Kiralama Hizmet Alımı	140.000,00	

Bulgu konusu hususa ilişkin olarak şirket tarafından herhangi bir cevap verilmemiştir.

Bu itibarla rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamak amacıyla aynı nitelikte olan ve bütünlük sağlayan işlerin 4734 sayılı Kanun’da yer alan temel ihale usulleriyle gerçekleştirilmesi ve doğrudan temin yönteminin Kanun’da belirtilen amacına ve şartlarına uygun olarak kullanılması gerekmektedir.

B) Parasal Limitler Dâhilinde Doğrudan Temin Yöntemi ile Gerçekleştirilen Satın Alma İşlemlerinde Yasaklılık Kontrolünün Yapılmaması

Parasal limitler dâhilinde doğrudan temin yöntemi ile gerçekleştirilen satın alma işlemlerinde yasaklılık sorgulamasının yapılmadığı görülmüştür.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin "Teyit İşlemleri" başlıklı 30.5'inci maddesinde; 4734 sayılı Kanunun 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen parasal limit dâhilinde yapılan alımlarda, alım yapılacak gerçek veya tüzel kişinin Kurumun internet sayfasındaki yasaklılar listesinde bulunup bulunmadığının kontrol edilmesi ve yasaklı olduğunun belirlenmesi durumunda, söz konusu kişiden alım yapılmaması gerektiği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, Şirket tarafından 4734 sayılı Kanun'un 22 (d) maddesi kapsamında doğrudan temin ile yapılan alımlarda, alım yapılacak gerçek veya tüzel kişinin yasaklılık kontrolünün yapılmadığı anlaşılmıştır.

Bu itibarla 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesinin (d) bendi uyarınca doğrudan temin yöntemiyle satın alma işlemi gerçekleştirildiğinde alım yapılan gerçek veya tüzel kişinin, Kamu İhale Kurumunun internet sayfasındaki yasaklılar listesinde bulunup bulunmadığının kontrol edilmesi ve yasaklı olduğunun belirlenmesi durumunda söz konusu gerçek veya tüzel kişiden alım yapılmaması gerekmektedir.

Şirket tarafından gönderilen cevapta özetle, bulgu konusu hususa uygun olarak işlem tesis edilmeye başlanıldığı belirtilmiştir.

C) Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılan Alımların EKAP'a Kaydedilmemesi

Şirket tarafından doğrudan temin yöntemiyle gerçekleştirilen alımlarla ilgili bilgilerin, satın alma süreçlerinin yönetildiği Elektronik Kamu Alım Platformu (EKAP) sistemine bildirilmediği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda, ihale ve diğer satın alma süreçlerinin yürütülmesi ile ilgili olarak Kamu İhale Kurumu tarafından oluşturulan EKAP'a ilişkin hükümler de yer almaktadır. Kanun'un Ek 1'inci maddesinde, EKAP'ın kurulması ve işletilmesi ile ihale sürecinde elektronik araçların kullanımına ilişkin esas ve usullerin Kurum tarafından belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin Doğrudan temin kayıt formu başlıklı 30.9.2'nci maddesine göre, doğrudan temin yöntemiyle yapılan alımların, takip eden ayın onuncu gününe kadar "Doğrudan Temin Kayıt Formu" doldurularak EKAP üzerinden kayıt altına alınması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Şirketin 4734 sayılı Kanun'un 22'nci maddesinde belirtilen doğrudan temin yöntemini kullanarak yapmış olduğu alımları EKAP üzerinden Kamu İhale Kurumuna bildirmediği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, Şirketin doğrudan temin yöntemini kullanarak yapmış olduğu alımları mevzuat hükümleri uyarınca takip eden ayın onuncu gününe kadar EKAP üzerinden Kamu İhale Kurumuna bildirmesi gerekmektedir.

Şirket tarafından gönderilen cevapta özetle, takip eden mali yıl itibarıyla bulgu konusu hususa uygun olarak işlem tesis edilmeye başlanıldığı belirtilmiştir.

BULGU 4: İstisna Kapsamında Yapılacak Alımlar İçin Usul ve Esasların Belirlenmemesi

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3'üncü maddesinin (g) bendinde yer alan istisna hükmüne göre alım yapan Şirket'in bu alımlarına ilişkin usul ve esaslarını belirlemediği tespit edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 2'nci maddesi ile Kanun kapsamında yer alan idareler sayılmış ve sayılan idarelerin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işleri ihalelerinin bu Kanun hükümlerine göre yürütüleceği belirtilmiştir.

Kanun'un 3'üncü maddesinde ise ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri dışında bu Kanun'a tabi olmayan ve istisna kabul edilen alımlar sayılmıştır. Söz konusu maddede istisnalar bentler halinde sayıldıktan sonra bu bentlerde sayılan alımların ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç Kanun'a tabi olmadığı hükme bağlanmıştır.

Söz konusu maddenin (g) bendinde; "2 nci maddenin birinci fıkrasının (b) ve (d) bentlerinde sayılan kuruluşların, ticarî ve sınaî faaliyetleri çerçevesinde; doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçlarının temini için yapacakları, Hazine garantisi veya doğrudan bütçenin transfer tertibinden aktarma yapmak suretiyle finanse edilenler dışındaki yaklaşık maliyeti ve sözleşme bedeli ikitrilyon üçyüz milyar Türk Lirasını

---

aşmayan mal veya hizmet alımları,” istisna kapsamında değerlendirilmiştir.

Kanun’un yasaklar ve cezalarla ilgili hükümleri, 58’inci ile 61’inci maddelerinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Kanun’un 60’uncü maddesinin son fıkrasında, “5’inci maddede belirtilen ilkelere ve 62’ncü maddede belirtilen kurallara aykırı olarak ihaleye çıkılmasına izin verenler ve ihale yapanlar hakkında da yukarıda belirtilen müeyyideler uygulanır” düzenlemesi yer almaktadır.

Kanun’un 60’uncü maddesinin atıfta bulunduğu 5’inci maddesinde ise idarelerin, bu Kanun’a göre yapacakları ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu; aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işlerinin bir arada ihale edilemeyeceği, eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin kısımlara bölünemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Bu çerçevede, 3’üncü maddeye göre istisna tutulan alımlarla ilgili olarak, 4734 sayılı Kanun’da esas ve usullerin belirlenmesine ilişkin emredici bir düzenleme bulunmamasına rağmen, Kanun’un temel ilkelerine, yasaklayıcı ve cezai nitelikteki hükümlerine, ayrıca 62’ncü maddede yer alan hususlara uyulması zorunluluğu doğmakta ve bu kapsamda temin edilecek ihtiyaçlar için esas ve usul belirlenmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Diğer taraftan, 4964 sayılı Kanun’un geçici 1’inci maddesinin ikinci fıkrasındaki; “4734 sayılı Kanunun 3’üncü ve geçici 4’üncü maddelerinde bu Kanunla yapılan değişikliklerden dolayı hazırlanması ve yürürlüğe konulması gereken esas ve usuller, bu Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren otuz gün içinde hazırlanır ve yürürlüğe konulur. Bu düzenlemelerin yayımlanmasına kadar idareler, 4734 sayılı Kanun’un bu Kanunla değiştirilmeden önce yürürlükte bulunan 3’üncü ve geçici 4’üncü maddeleri gereği hazırlanan ve yürürlüğe konulan esas ve usulleri uygulamaya devam ederler” ifadesi ile 4734 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesine göre istisna tutulan alımlarla ilgili esas ve usullerin belirlenmesine cevaz verilmektedir.

İstisna kapsamında yapılacak alımlarla ilgili usul ve esasların, 4734 sayılı Kanun’un temel ilkelerini, yasaklama ve ceza hükümlerini kapsayacak şekilde hazırlanıp Şirket’in yetkili kurullarında görüşülerek yürürlüğe konulması gerekmektedir.

Şirket tarafından gönderilen cevapta özetle, bulgu konusu hususun yerine getirilmesi adına çalışmalara başlanıldığı belirtilmiştir.

BULGU 5: İşçilerin Yıllık İzinlerinin Kanuna Uygun Şekilde Kullanılmaması

Şirket tarafından işçilerin yıllık izinlerinin mevzuata uygun şekilde kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Anayasanın “Çalışma şartları ve dinlenme hakkı” başlıklı 50’nci maddesinde; dinlenmenin, çalışanların hakkı olduğu, ücretli hafta ve bayram tatili ile ücretli yıllık izin hakları ve şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu’nun “Yıllık ücretli izin hakkı ve izin süreleri” başlıklı 53’üncü maddesinde, en az bir yıl çalışmış olan işçilere işyerinde işe başladığı günden itibaren deneme süresi de içinde olmak üzere yıllık ücretli izin verileceği belirtildikten sonra hizmet süresi dikkate alınarak işçilere verilecek yıllık asgari ücretli izin süreleri tespit edilmiş ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği belirtilmiştir.

Aynı Kanun’un 59’uncu maddesinde de iş akdinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği ifade edilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği’nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu’na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun’un 103’üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun’un 56’ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik’in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için iki yüz yirmi Türk Lirası (2022 yılında 755 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığının 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Tasarruf Tedbirleri” konulu 2021/14 sayılı Genelgesi’nde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

Mezkûr mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere işçiler yıllık izin haklarından

feragat edemezler. İşçilerin sahip oldukları yıllık izin hakkı Anayasanın verdiği temel bir hak olup, bu hakkın özü işçinin işe gitmeyerek dinlenmesi esasına dayanmaktadır. İşçilerin yıllık ücretli izinlerini kullanmayarak biriktirmesi, bunun sonucunda iş akdinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçilere önceki yıllarda kullanmadıkları yıllık izinler için sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücret üzerinden toplu olarak ödeme yapılmasına sebebiyet vermekte, bu uygulama Şirket'i ek mali külfetle karşı karşıya bırakmaktadır. Ayrıca anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda Şirket, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesinde öngörülen idari para cezasına muhatap olabilmektedir.

Yapılan incelemede Şirket'in İdari ve Mali İşler Direktörlüğünde çalıştırılan işçilerin 467,5 gün, İşletmeler Direktörlüğünde çalıştırılan işçilerin 8.690 gün, Teknik İşler Direktörlüğünde çalıştırılan işçilerin 1.746,5 gün olmak üzere toplam 10.874 gün kullandırılmamış ücretli yıllık izin haklarının bulunduğu görülmüştür.

İdare'nin göndermiş olduğu cevapta; pandemi süreci nedeniyle birikmiş olan yıllık izinlerin 2022 ve 2023 yıllarında kullandırılmaya başlandığı, yıllık izin planlamasının daha düzenli yapılabilmesi için personele ihtiyaç duyulduğu ve yeni personel alımı konusunda gerekli çalışmaların başlatıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; Şirket bünyesinde çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygun olarak ve Şirkete ek mali külfet getirmeyecek şekilde biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması gerekmektedir.

BULGU 6: KDV Beyannameleri İle Beyan Edilmiş Olan Katma Değer Vergisi Tutarlarının İlgili Olduğu Vergi Dairesine Ödenmemesi

2022 Yılı KDV Beyannameleri ile beyan edilmiş olan vergilerin ilgili olduğu vergi dairesine ödenmediği tespit edilmiştir.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 9'uncu ve 46'ncı maddelerinde; mükellefin Türkiye içinde ikametgâhının, işyerinin, kanuni merkezi ve iş merkezinin bulunmaması hallerinde ve gerekli görülen diğer hallerde Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın, vergi alacağına emniyet altına alınması amacıyla, vergiye tabi işlemlere taraf olanların verginin ödenmesinden sorumlu tutabileceği, beyanname vermek mecburiyetinde olan mükellefler ile vergi kesmekle sorumlu tutulanların, bir vergilendirme dönemine ait katma değer vergilerini beyanname verecekleri ayın yirmi altıncı günü akşamına kadar ödemeye mecbur oldukları hükmü bulunmaktadır.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil usulü Hakkında Kanun'un "Gecikme Zammı, Nispet ve Hesabı" başlıklı 51'inci maddesine göre; amme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısma vadenin bitim tarihinden itibaren her ay için ayrı ayrı %4 oranında gecikme zammı tatbik olunacağı, ay kesirlerine isabet eden gecikme zammının ise günlük olarak hesap edileceği ifade edilmiştir.

Öte yandan Şirket, Türk Ticaret Kanunu'nun 16'ncı ve 18'inci madde hükümlerine göre tacir sıfatını taşımakta olup, bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Buna göre, Şirket tarafından bir vergilendirme dönemine ait katma değer vergilerinin beyanname verecekleri ayın yirmi altıncı günü akşamına kadar beyan edilip ilgili vergi dairesine ödenmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Şirketin vergi dairesine 9.593.692,21 TL vergi asıl borcu, 1.086.749,96 TL gecikme cezası olmak üzere toplam 10.680.442,17 TL tutarında borcu olduğu görülmüştür.

Şirket'in göndermiş olduğu cevapta; işletmenin nakit akışını kontrol etmek ve işçi maaşlarını ödeyebilmek için vergisel yükümlülüklerin yerine getirilemediği, vadeli hesapta yer alan paranın ise Samsun halkının biniş hakkı için emanete yatırmış olduğu tutarlardan oluştuğu, bu para ile vergi ödemelerinin yapılmasının hukuki açıdan uygun olmadığı, 2023 yılı itibarıyla vergi ödemelerinin yapılmaya başlandığı, ayrıca geçmiş yıl borçlarının da yapılandırıldığı ifade edilmişse de; muhasebe biriminden alınan verilerden Şirket'in vadesiz, vadeli ve döviz hesaplarında yeterli miktarda nakit parasının bulunduğu, dolayısıyla nakit yetersizliği çekmediği, buna rağmen söz konusu ödemeleri zamanında yapmadığı anlaşılmıştır.

Şirketin borçlarını zamanında ödememesi, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanun'un 18'inci maddesi gereği her tacirin ticaretine ait tüm işlerde öngörülü ve basiretli bir şekilde hareket etmesi ilkesine uygun düşmemektedir.

Sonuç olarak, söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun'a göre gecikme zammı gibi fer'i alacakların doğmasına ve Şirketin ilave mali yük altına girmesine sebep olmaktadır Bu nedenle, bahse konu ödemelerin vadeleri de dikkate alınmak suretiyle zamanında yapılması gerekmektedir.

BULGU 7: Kira Gelirlerinin Muhasebe Kaydının Hatalı Yapılması

Şirketin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; kira gelirlerinin muhasebe kayıtlarının hatalı yapıldığı tespit edilmiştir.

26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan1 Seri No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği’nin “Muhasebenin Temel Kavramları” başlıklı bölümünde “Dönemsellik Kavramı”; işletmenin sürekliliği kavramı gereğince sınırsız kabul edilen ömrünün, belli dönemlere bölünmesi ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanması şeklinde tanımlanmış olup, gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesinin, hasılat, gelir ve kârların ise aynı döneme ait maliyet, gider ve zararlarla karşılaştırılmasının bu kavramın gereği olduğu belirtilmiştir.

Tebliğin “Hesap Planı Açıklamaları” başlıklı (c) bölümünde; 600 Yurtiçi Satışlar Hesabında; yurt içindeki gerçek ve tüzel kişilere satılan mal ve hizmetler karşılığında alınan ya da tahakkuk ettirilen toplam değerlerin izleneceği, işletmenin esas faaliyeti dışında elde ettiği kira gelirlerinin ise 649 Diğer Olağan Gelir ve Karlar Hesabında takip edileceği ifade edilmiştir.

181 Gelir Tahakkukları hesabının açıklaması ve işleyişi de aynı şekilde söz konusu Tebliğ’de düzenlenmiştir. Buna göre üçüncü kişilerden tahsili ya da bunlar hesabına kesin borç kaydı hesap döneminden sonra yapılacak gelirlerin, içinde bulunulan döneme ait olan kısımlarının 181 hesabında izleneceği; dönem sonlarında, döneme ait olarak hesaplanacak tutarların ise ilgili hasılat ve gelir hesapları karşılığında 181 hesabına borç kaydedileceği ve sonraki dönemde alacakların kesinleşmesiyle hesaptaki tutarların bu hesabın alacağına karşılık ilgili hesapların borcuna geçirilerek kapatılacağı ibare altına alınmıştır.

Şirkete ait mali tablolar üzerinde yapılan incelemelerde; kira gelirlerinin kayıtlanmasında dönem ayırıcı hesapların kullanılmadığı ve elde edilen kira gelirlerinin 649 Diğer Olağan Gelir ve Karlar Hesabı yerine 600 Yurtiçi Satışlar Hesabında izlendiği görülmüştür.

Sonuç olarak, kira gelirlerinin dönemsellik ilkesinin gereğini sağlamak adına dönem ayırıcı hesaplar kullanılarak muhasebeleştirilmesi ve işletmenin esas faaliyeti dışında elde ettiği kira gelirleri için 600 Yurtiçi Satışlar Hesabı yerine 649 Diğer Olağan Gelir ve Karlar Hesabının kullanılması gerekmektedir.

Şirket tarafından gönderilen cevapta özetle, gerekli düzeltme kayıtlarının yapıldığı

belirtilmiştir. Fakat bu durum 2022 yılı mali tablolarını etkilememektedir.

BULGU 8: Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Ödemelerde Vergi Borcu Sorgulaması Yapılmaması

Şirketin yıl içinde gerçekleştirdiği tüm mal ve hizmet alımlarında hak sahiplerine ödeme yapılırken vergi borcu sorgulaması yapılmadığı tespit edilmiştir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 22/A maddesinde; 4734 sayılı Kanun kapsamına giren kurumlar ile kamu tüzel kişiliğini haiz kurum ve kuruluşların (meslekî kuruluşlar ve vakıf yükseköğretim kurumları hariç) mal veya hizmet alımları ile yapım işleri nedeniyle hak sahiplerine yapacakları ödemelerde Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine vadesi geçmiş borcun bulunup bulunmadığına ilişkin belge arayacakları ve yapılacak ödemelerden istihkak sahiplerinin amme borçlarını keserek ilgili tahsil dairelerine aktaracakları belirtilmiştir.

03.03.2020 tarih ve 31057 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan tebliğ ile Tahsilat Genel Tebliği'nin (Sıra No:1)'in Birinci Kısım, İkinci Bölümünün "V. Amme Alacağı Ödenmeden Yapılmayacak İşlemler ile İşlem Yapanların Sorumlulukları" başlıklı 2 ve 4 numaralı alt bölümlerinde, vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge arama zorunluluğu getirilen kurum ve kuruluşlarca yapılacak ödemelerde vadesi geçmiş borç olarak dikkate alınacak alt sınır 5.000,00 TL olarak belirlenmiştir.

Yapılan incelemeler sonucunda, Şirketin 2022 yılında gerçekleştirdiği tüm mal ve hizmet alımlarına yönelik hak sahiplerine yapılan ödemelerde vergi borcu sorgulaması yapılmadığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 2'nci maddesinde belediyelerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları işletme veya kuruluşların Kamu İhale Kanunu kapsamında olduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla belediye şirketlerinin, hak sahiplerine yapacakları 5.000,00 TL'nin üzerindeki ödemeler öncesinde hak sahiplerinin vadesi geçmiş borç durumlarını kontrol etmesi gerekmektedir.

Şirket tarafından gönderilen cevapta özetle, bulgu konusu hususun yerine getirilmesi adına çalışmalara başlanıldığı belirtilmiştir.

BULGU 9: Muhtasar Beyannameleri İle Beyan Edilmiş Olan Vergilerin İlgili Olduğu Vergi Dairesine Ödenmemesi

2022 Yılı Muhtasar Beyannameleri ile beyan edilmiş olan vergilerin ilgili olduğu vergi dairesine ödenmediği tespit edilmiştir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 94'üncü maddesinde, işverenlerin hizmet erbabına yaptıkları ücret ya da ücret sayılan ödemeleri dolayısıyla ilgililerin gelir vergisi ödemelerine mahsup edilmek üzere tevkifat yapacakları, aynı Kanun'un 84'üncü maddesinde ise söz konusu tevkifatlar dolayısıyla işverenlerin vergi sorumlusu olarak muhtasar beyanname verecekleri ifade edilmiştir.

Aynı Kanun'un 98'inci maddesinde, vergi tevkifatı yapmaya mecbur olanların bir ay içinde yaptıkları ödemeler veya tahakkuk ettirdikleri karlar ve iratlar ile bunlardan tevkif ettikleri vergileri ertesi ayın yirmi üçüncü günü akşamına kadar (Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan 29.03.2019 tarih ve 115 numaralı Sirküler gereğince yirmi altıncı günü akşamına kadar) vergi dairesine bildirmeye yükümlü oldukları, aynı Sirküler'in 119'uncu maddesinde ise yapılan vergi tevkifatının, vergi kesenler tarafından beyanname verecekleri ayın yirmi altıncı günü akşamına kadar bağlı buldukları vergi dairesine yatırılacağı belirtilmiştir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil usulü Hakkında Kanun'un "Gecikme Zammı, Nispet ve Hesabı" başlıklı 51'inci maddesine göre; amme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısmına vadenin bitim tarihinden itibaren her ay için ayrı ayrı % 4 oranında gecikme zammı tatbik olunacağı, ay kesirlerine isabet eden gecikme zammının ise günlük olarak hesap edileceği hükmü bulunmaktadır.

Öte yandan Şirket, Türk Ticaret Kanunu'nun 16'ncı ve 18'inci madde hükümlerine göre tacir sıfatını taşımakta olup, bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Buna göre, Şirket tarafından işçilere yapılan ücret ve ücret sayılan ödemeler üzerinden söz konusu kişilerin gelir vergilerine mahsuben kesilen tutarların ilgili ayı takip eden ayın 26'ncı günü akşamına kadar beyan edilip ödenmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Şirketin vergi dairesine 3.102.008,86 TL vergi asıl borcu, 289.179,01 TL gecikme cezası olmak üzere toplam 3.391.187,87 TL tutarında borcunun olduğu görülmüştür.

Şirket'in göndermiş olduğu cevapta; işletmenin nakit akışını kontrol etmek ve işçi maaşlarını ödeyebilmek için vergisel yükümlülüklerin yerine getirilemediği, vadeli hesapta yer alan paranın ise Samsun halkının biniş hakkı için emanete yatırmış olduğu tutarlardan oluştuğu, bu para ile vergi ödemelerinin yapılmasının hukuki açıdan uygun olmadığı, 2023 yılı itibarıyla vergi ödemelerinin yapılmaya başlandığı, ayrıca geçmiş yıl borçlarının da yapılandırıldığı ifade edilmişse de; muhasebe biriminden alınan verilerden Şirket'in vadesiz, vadeli ve döviz hesaplarında yeterli miktarda nakit parasının bulunduğu, dolayısıyla nakit yetersizliği çekmediği, buna rağmen söz konusu ödemeleri zamanında yapmadığı anlaşılmıştır.

Şirketin borçlarını zamanında ödememesi, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanun'unun 18'inci maddesi gereği her tacirin ticaretine ait tüm işlerde öngörülü ve basiretli bir şekilde hareket etmesi ilkesine uygun düşmemektedir.

Sonuç olarak, söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun'a göre gecikme zammı gibi fer'i alacakların doğmasına ve Şirketin ilave mali yük altına girmesine sebep olmaktadır. Bu nedenle, bahse konu ödemelerin vadeleri de dikkate alınmak suretiyle zamanında yapılması gerekmektedir.

BULGU 10: Mülkiyeti Şirkete Ait Arsanın Cins Değişikliği İşlemlerinin Yapılmaması

Mülkiyeti Şirkete ait Atakum İlçesi Balaç Mahallesiindeki arsanın cins değişikliği işleminin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Medeni Kanun'un 7'nci, 719'uncu ve 1003'üncü maddelerinde; resmî sicil ve senetlerin, belgeledikleri olguların doğruluğuna kanıt oluşturacağı, bunların içeriğinin doğru olmadığının ispatının kanunlarda başka bir hüküm bulunmadıkça, her hangi bir şekle bağlı olmayacağı, taşınmazın sınırlarının, tapu plânları ve yerüstündeki sınır işaretleriyle belirleneceği, bir taşınmazın kütüğe kaydı ve belirlenmesinde resmî bir ölçüme dayanan planın esas alınacağı, tapu planları ile yerüstündeki işaretlerin birbirini tutmaması halinde, plandaki sınırın dikkate alınacağı hükmü bulunmaktadır.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 16.03.2010 gün ve 2010/4-1697 No.lu Genelgesi'nde cins değişikliği; bir taşınmaz malın cinsinin, yapısız iken yapılı veya yapılı iken yapısız hale; bağ, bahçe, tarla vb. iken arsa, arazi iken, bağ, bahçe vb. duruma dönüştürülmesi için paftasında ve tapu sicilinde yapılan işlem olarak tanımlanmıştır.

Yapılan incelemede; mülkiyeti Şirkete ait Atakum İlçesi Balaç Mahallesiindeki arsanın üzerinde akaryakıt istasyonu, üç katlı ek bina yapılması ve sözleşmede öngörülen kira bedeli karşılığında bir firmaya kiraya verildiği, kiracının yatırımı tamamlayıp akaryakıt istasyonunu ve diğer üniteleri işletmeye başladığı, ancak bu süreçte içinde kafeterya, restaurant ve marketin de bulunduğu üç katlı ek bina ile akaryakıt istasyonunun cins değişikliği işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

Şirket'in göndermiş olduğu cevapta; söz konusu arsanın cins değişikliği işleminin 10.03.2023 tarihinde yapıldığı ifade edilmişse de, cins değişikliği işleminin tapu senedinde "2 Katlı Betonarme Akaryakıt İstasyonu ve Arsa" olarak kaydedildiği; kafeterya, restaurant ve market gibi ünitelerin de içinde bulunduğu üç katlı ek binanın tapu senedinde gösterilmediği anlaşılmıştır.

Şirketin mülkiyetinde olan 3 katlı ek binanın cins değişikliği işleminin yapılmaması, Medeni Kanun'un 7'nci maddesinde yer alan resmî sicil ve senetlerin, belgeledikleri olguların doğruluğuna kanıt oluşturacağı hükmüne aykırılık teşkil etmektedir.

Sonuç olarak, kafeterya, restaurant ve marketin de bulunduğu üç katlı ek binanın cins değişikliği işlemlerinin, Medeni Kanun'un 7'nci maddesinde yer alan resmî sicil ve senetlerin, belgeledikleri olguların doğruluğuna kanıt oluşturacağı hükmüne uygun olarak yapılması gerekmektedir.

BULGU 11: SGK Primlerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna Ödenmemesi

Şirketin istihdam ettiği personellerin 2022 yılı SGK primlerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödenmediği tespit edilmiştir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun Primlerin Ödenmesi başlıklı 88'inci maddesinde; 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı çalıştıran işverenlerin, bir ay içinde çalıştırdıkları sigortalıların prime esas kazançları üzerinden hesaplanacak sigortalı hissesi prim tutarlarını sigortalıların ücretlerinden keserek, kendi hissesine isabet eden prim tutarlarını da bu tutarlara ekleyerek en geç takip eden ay/dönemin sonuna kadar Kuruma ödeyecekleri, Kurumun sigorta primleri ve diğer alacakları haklı bir sebep olmaksızın bu Kanun'da belirtilen sürelerde ödenmemesi durumunda ise kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri Kuruma karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu

olacakları, Kurumun süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51'inci, 102'nci ve 106'ncı maddeleri hariç, diğer maddelerinin uygulanacağı hükmü bulunmaktadır.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil usulü Hakkında Kanun'un "Gecikme Zammı, Nispet ve Hesabı" başlıklı 51'inci maddesine göre; amme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısma vadenin bitim tarihinden itibaren her ay için ayrı ayrı %4 oranında gecikme zammı tatbik olunacağı, ay kesirlerine isabet eden gecikme zammının ise günlük olarak hesap edileceği ifade edilmiştir.

Öte yandan Şirket, Türk Ticaret Kanunu'nun 16'ncı ve 18'inci madde hükümlerine göre tacir sıfatını taşımakta olup, bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Yapılan incelemede, Şirketin Sosyal Güvenlik Kurumu'na 14.271.431,66 TL prim asıl borcu, 1.771.122,96 TL gecikme cezası olmak üzere toplam 16.042.554,62 TL tutarında borcu olduğu görülmüştür.

Şirket'in göndermiş olduğu cevapta; işletmenin nakit akışını kontrol etmek ve işçi maaşlarını ödeyebilmek için SGK yükümlülüklerin yerine getirilemediği, vadeli hesapta yer alan paranın ise Samsun halkının biniş hakkı için emanete yatırmış olduğu tutarlardan oluştuğu, bu para ile SGK ödemelerinin yapılmasının hukuki açıdan uygun olmadığı, 2023 yılı itibarıyla vergi ödemelerinin yapılmaya başlandığı, ayrıca geçmiş yıl borçlarının da yapılandırıldığı ifade edilmişse de; muhasebe biriminden alınan verilerden Şirket'in vadesiz, vadeli ve döviz hesaplarında yeterli miktarda nakit parasının bulunduğu, dolayısıyla nakit yetersizliği çekmediği, buna rağmen söz konusu ödemeleri zamanında yapmadığı anlaşılmıştır.

Şirketin borçlarını zamanında ödememesi, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanun'un 18'inci maddesi gereği her tacirin ticaretine ait tüm işlerde öngörülü ve basiretli bir şekilde hareket etmesi ilkesine uygun düşmemektedir.

Sonuç olarak, söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun'a göre gecikme zammı gibi fer'i alacakların doğmasına ve Şirketin ilave mali yük altına girmesine sebebiyet vermektedir. Bu nedenle, bahse konu ödemelerin vadeleri de dikkate alınmak suretiyle zamanında yapılması gerekmektedir.

BULGU 12: Şirket Bütçesinin Hazırlanmaması

Şirketin Yönetim Kurulu tarafından kabul edilerek uygulamaya konulan bütçesinin olmadığı tespit edilmiştir.

Bütçe, gelecek faaliyet dönemi için şirketin amaçlarına, hedeflerine ve politikalarına dayalı olarak yönetim kurulu tarafından hazırlanan kapsamlı planların parasal ve sayısal olarak ifade edildiği rapordur.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun yönetim kurulunun görevleri ve yetkilerinin düzenlendiği "1. Genel olarak" başlıklı 374'üncü maddesinde;

"Yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetim, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir."

"2. Devredilemez görev ve yetkiler" başlıklı 375'inci maddesinde ise;

"(1) Yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri şunlardır:

(...)

c) Muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması. (...)" hükümlerine yer verilmiştir.

Şirket bütçeleri, kuruluşun içinde bulunduğu şartlara göre kârlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda en uygun seçenekleri finansal olarak planlayan, şirket çalışmalarını disipline eden, finansal hedeflere ne derecede ulaşıldığını gösteren ve oluşabilecek finansal risklerin yönetilmesini sağlayan önemli yönetim ve kontrol aracıdır. Şirketlerin finansal hedeflerine ulaşmasına yardımcı olmak üzere 6102 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri gereği yönetim kurulu tarafından şirket bütçesinin kabul edilerek uygulamaya konulması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Şirket tarafından 2022 yılı faaliyet dönemi için amaçlarına, hedeflerine ve politikalarına dayalı olarak herhangi bir bütçe hazırlanmadığı görülmüştür.

Şirket tarafından gönderilen cevapta özetle, bütçe hazırlanması adına Yönetim Kurulu kararı alınmadığı için şirketin kuruluşundan itibaren bütçe hazırlanmadığı, mali durumun analizini sağlamak adına gelir-gider tahmini tabloları ve nakit akış tabloları hazırlandığı belirtilmiştir.

Şirketin cevabı bulgu konusu hususu karşılamamaktadır. Zira Yönetim Kurulu kararı alınmadığı için bütçe hazırlanmaması, bulguya cevap değil gerekçe niteliğindedir ve bütçe hazırlanması adına karar alınarak çalışmaların tamamlanması da yine şirketin takdirindedir.

Bu itibarla, iyi bir mali yönetimin gereği olarak finansal planlama düzeninde öncelikle 6102 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerine göre Yönetim Kurulu tarafından bütçenin hazırlanmasının sağlanması ve onaylanması gerekmektedir.

BULGU 13: Şirket Mevduatının Kamu Bankalarında Değerlendirilmemesi

Şirkete ait mali kaynakların Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği'ne uygun olarak kamu sermayeli bankalarda değerlendirilmediği ve nemalandırılmadığı tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (II) Sayılı Cetvelde, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı özel bütçeli idareler kapsamında sayılmış, Kamu Haznedarlığı Yönetmeliğinin 2'nci maddesinde ise; özel bütçeli idarelerin sermayesinin yarısından fazlasına doğrudan ve/veya dolaylı olarak sahip olduğu şirketlerin bu yönetmelik hükümlerine tabi olduğu belirtilmiştir.

Anılan Yönetmelik'in 5'inci maddesinde; genel bütçe kapsamı dışındaki kamu idarelerinin, kendi bütçeleri veya tasarrufları altında bulunan her türlü mali kaynağını kamu sermayeli bankalarda ve Yönetmelik'te belirtilen araçları kullanarak değerlendirmekle yükümlü oldukları ifade edilmiştir.

Bahse konu Yönetmelik'in 6'ncı maddesinde ise; kurumların mevduat, ters repo ve katılma hesabı olarak değerlendirmeyi öngördükleri mali kaynakları için uygulanacak vadeli mevduat ve ters repo faiz oranları ile katılma hesabı beklenen/tahmini getiri oranlarının Yönetmeliğin ekinde gösterilen (Ek- 1) ve ilgili vadelere karşılık gelen oranlardan daha yüksek olamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Mezkûr Yönetmelik'in 7'nci ve 12'nci maddelerinde ise; kurumların mali kaynaklarının değerlendirilmesinde faiz veya kâr payı dışında ayni ya da nakdi herhangi bir menfaat temin edemeyecekleri, bankaların, bu fıkra hükmüne aykırı talepte bulunan kurumları, ilgili denetim kurumlarına ve/veya birimlerine iletmek üzere Hazine ve Maliye Bakanlığı'na bildirmekle yükümlü oldukları, kurumlarla bankalar arasında yapılan protokollerin bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak düzenleneceği ibare altına alınmıştır.

Yine aynı Yönetmelik'in 9'uncu ve 10'uncu maddelerinde ise; bu Yönetmelik

kapsamında yer alan kurum yetkilileri ve muhasebe yetkililerinin bu Yönetmelik hükümlerine aykırılık sebebi ile ortaya çıkabilecek zararlardan şahsen ve müteselsilsen sorumlu olacakları, kamu kaynaklarının bu Yönetmelik hükümlerine aykırı şekilde değerlendirilmesinden elde edildiği tespit edilen nemaların genel bütçeye gelir kaydedileceği, kurumların kendileri nezdindeki mali kaynakları ile kullandıkları kredi ve benzeri yükümlülükleri hakkındaki bilgileri, içerik ve süresi içinde Hazine ve Maliye Bakanlığına bildirmeyen banka ve aracı kurumların 4749 sayılı Kanununun 14/A maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca idari para cezasına çarptırılacağı hüküm altına alınmıştır.

Buna göre şirket, her türlü mali kaynağını kamu sermayeli bankalarda açtıracağı hesaplarda değerlendirmekle yükümlüdür. Değerlendirmeyi öngördükleri mali kaynakları için uygulanacak vadeli mevduat faiz oranları ise, işlem yapılan her bir banka ile yapılan protokol kapsamında tespit edilecek ve yönetmelik ekinde öngörülen oranlardan daha yüksek olmayacaktır.

Yapılan incelemede; kurum mali kaynaklarının bir kısmının kamu sermayeli bankalar dışında özel bankalarda değerlendirildiği, kamu sermayeli bankalarda nemalandırılmadığı ve değerlendirilmediği, bu şekilde Yönetmelik hükümlerine aykırı olarak hareket edildiği anlaşılmıştır.

Şirket'in göndermiş olduğu cevapta; kamu dışındaki bankalarda değerlendirilen tutarlar vatandaşların toplu taşıma araçlarına biniş için önceden kişisel ulaşım kartlarına yükledikleri meblağlardan (havuz hesabı paralarından) oluşmakta olduğu, halihazırda biniş gerçekleşmediği için şirket gelirine dönüşmediği ve kamu parası olmadığı, özel bankaların faiz getirisi yüksek olduğu için bu yönteme başvurulduğu ifade edilmişse de; Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği'nin 5'inci maddesinde, genel bütçe kapsamı dışındaki kamu idarelerinin, kendi bütçeleri veya tasarrufları altında bulunan her türlü mali kaynağını kamu sermayeli bankalarda ve Yönetmelik'te belirtilen araçları kullanarak değerlendirmekle yükümlü oldukları ifade edilmiştir. Dolayısıyla vatandaşların toplu taşıma araçlarına biniş için önceden kişisel ulaşım kartlarına yükledikleri meblağlar (havuz hesabı paraları) da kamu kaynağıdır ve söz konusu Yönetmelik hükümlerine tabidir.

Sonuç olarak, Şirket mali kaynaklarının; Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği'ne uygun olarak kamu sermayeli bankalarda değerlendirilmesi gerekmektedir.

BULGU 14: Şirketin Samsun Büyükşehir Belediyesinden Olan Ticari Alacaklarının Tahsil Edilmemesi

Şirketin Samsun Büyükşehir Belediyesinden olan ticari alacaklarının takip ve tahsil edilmediği görülmüştür.

SAMULAŞ, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na tabi bir anonim şirkettir. Türk Ticaret Kanunu'nun 16'ncı ve 18'inci maddelerinde belirtildiği üzer; belediye tarafından ticari şekilde işletilmek üzere kurulan kuruluşlar tacirdir ve her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekmektedir.

Kanun'un "Özen ve bağlılık yükümlülüğü" başlıklı 369'uncu maddesinde de, yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişilerin, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altında olduğu belirtilmiştir.

Öte yandan 1 No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde Ticari Alacakların; bir yıl içinde paraya dönüşmesi öngörülen ve işletmenin ticari ilişkisi nedeniyle ortaya çıkan senetli ve senetsiz alacaklardan oluştuğu ifade edilmiştir. 1 No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği hükümlerinden de anlaşılacağı üzere; ticari alacaklar işletmenin bir yıl içinde paraya dönüşmesi öngörülen alacaklarından oluşmaktadır.

Yapılan incelemede, Şirket'in Samsun Büyükşehir Belediyesinden olan, 2022 yılı ve daha önceki yıllara ait ücretsiz ve indirimli biniş destekleri, otobüs kiralama işlemleri, otobüs yedek parça devir işlemleri ve bayi komisyon bedellerinden kaynaklı 3.718.840,00 TL alacağının olduğu; ancak söz konusu alacaklar hakkında henüz takip ve tahsil işlemlerinin başlatılmadığı tespit edilmiştir. Şirketin ticari alacaklarının takip ve tahsil işlemlerinin başlatılmaması, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanun'un 18'inci maddesi gereği her tacirin ticaretine ait tüm işlerde öngörülmesi ve basiretli bir şekilde hareket etmesi ilkesine uygun düşmemektedir.

İdare'nin göndermiş olduğu cevapta; Samsun Büyükşehir Belediyesi adına düzenlenen faturaların ilgili daire başkanlıklarından ödeme emirlerinin hazırlanıp Mali Hizmetler Daire Başkanlığına geç ulaştırılması veya hiç ulaşmaması gerekçeleriyle Büyükşehir Belediyesi ile cari mutabakatsızlığın oluştuğu ifade edilmiş olmakla birlikte; söz konusu mutabakatsızlığın çözümüne ve ticari alacaklarının takip ve tahsiline ilişkin Şirket tarafından tesis edilmiş herhangi bir işlem bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, 1 No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde Ticari Alacakların; bir yıl içinde paraya dönüşmesi öngörülen alacaklardan oluştuğu ifade edildiğinden, mezkür Tebliğ hükümlerine uygun olarak İdare'nin ticari alacaklarından ödeme süresi geçmiş olanların yazı ile istenmesi, takip ve tahsil işlemlerinin başlatılması gerekmektedir.

BULGU 15: Vadesinde Tahsil Edilemeyen Alacaklar İçin Yıl Sonunda Faiz Tahakkuk Ettirilmemesi

Şirketin 120 Alıcılar Hesabında kayıtlı bulunan alacaklarından tahsilatı süresi içinde yapılamayanlara gecikme faizi tahakkuk ettirilmediği, kayıtlarda sadece alacağın aslının bulunduğu tespit edilmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Ticari işlerde faiz" başlıklı 8'inci maddesi uyarınca ticari işlerde sözleşmenin tarafları, gecikme faizi alınmasını ve uygulanacak faiz oranını sözleşmede serbestçe belirleyebilirler. Taraflar, sözleşmede temerrüt faizi oranını belirlememişlerse, 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'un 2'nci maddesinin ilk fıkrasına göre; temerrüde düşen borçlu, geçmiş günler için 1'inci maddede belirlenen kanuni faiz oranına göre temerrüt faizi ödemeye mecburdur.

Bununla birlikte, 3095 sayılı Kanun, bazı şartlarda daha yüksek orandan temerrüt faizi talep edilebilmesine de imkân tanımaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinde; Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı, 1'inci maddeyle belirlenen orandan fazla ise, bu oran üzerinden gecikme faizinin hesaplanması gerektiği hüküm altına alınmıştır.

26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan 1 Seri No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nin "Hesap Planı Açıklamaları" başlıklı (c) bölümünde; işletmelerin faaliyet alanı kapsamındaki işlerden kaynaklanan temerrüt faizi gelirlerinin 649 Faaliyetlerle İlgili Diğer Olağan Gelir ve Karlar Hesabında kaydedilmesi gerektiği ifade edilmiş, karşılık hesap olarak da, asıl alacağın takip edildiği 120 Alıcılar Hesabının borçlandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, şirket tarafından 120 Alıcılar Hesabında bulunan alacaklara gecikme faizi tahakkuk ettirilmediği görülmüştür.

Şirket tarafından gönderilen cevapta özetle, 120 Alıcılar hesabında yer alan alacaklara

ilişkin şifahi ve akdi sözleşme yapıldığı ve bu sözleşmelerde vade belirlenmediği için alacaklara faiz işletilemediği belirtilmiştir.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "Sözleşme Özgürlüğü" başlıklı 26'ncı maddesinde, bir sözleşmenin içeriğinin, bu sözleşmenin taraflarınca kanunda öngörülen sınırlar içinde özgürce belirlenebileceği düzenlenmiştir.

Şirketin cevabında belirttiği 'vade belirlenmediği için alacaklara faiz işletilememesi' hususu bulguya bir cevap değil gerekçe niteliğindedir. Fakat Kanun'un sözleşme özgürlüğü ilkesi gereği vade belirlenmesi tarafların özgür iradelerine bırakılmıştır. Dolayısıyla tarafların sözleşme kurulurken borcun vadesini belirlemesi halinde alacaklara faiz işletilebilecektir.

Sonuç olarak, sözleşme hükümlerinin zamanında yerine getirilmemesine bağlı olarak ortaya çıkan ve şirket açısından sözleşmeye bağlı bir alacak haline gelen gecikme faizi tutarlarının, tahakkuk ettirilerek asıl alacak gibi muhasebe kayıtlarına alınması gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>